

fanns alltid någon, som kunde spela harmonika. Sjunga kunde alla.

Belysningen bestod av en fotogenlykta som ibland slocknade i brist på olja. Men var natten månljus, blev det ju inte alldeles mörkt i lokalen. Golvet där var av tegelstenar vilka samtliga kunde användas till spottkoppar åt drängarna, som helt gått in för snus. Tugga snus var både billigare och hälsosammare än tobaksrökning. Att alla trivdes så förunderligt bra i denna drängkammare, berodde nog på att där inte var någon ordning. Inne i boningslängan, där de två "lantbruks-eleverna" hade sin kammare, var både ordning och reda. Men hemtrevnaden lyste med sin frånvaro, vad det nu kunde bero på. Det var kanske den s. k. anpassningsförmågan som fattades.

En mycket anständig drängkammare fanns, på den tiden' på en bondgård Båring, sydväst om Tappavitt. I en hel mansålder hade det varit tradition att pigan på stället skulle dela logement med drängen. Antagligen gick det bra, ty några klagomål från tjänstefolket blev aldrig framförda. I ett fall som detta var antagligen de anställdas anpassningsförmåga suverän, därför taras inga vidare kommentarer.

Den som skriver dessa rader fick i sin gröna ungdom dela både sängplats och drängkammare med en gammal trotjänare som hette Fridolf. Drängkammaren var inredd i häststallen. Men det var inte det värsta. Det värsta var något annat. Roligt var det inte att som minderårig få gå till vad slubb som helst. Far var duktig då det gällde att skaffa ohälsosamt arbete till sina minderåriga barn. Att dag efter dag stå i rök och damm och drag och dra en harpa eller skyffla bort säd under den s. k. "ristan" var sannerligen ett stort lidande för en människa med hörsnuva. Man hade inget annat att göra än tiga och lida, såvida man ville väl fara. Folk fanns, som hade det värre.

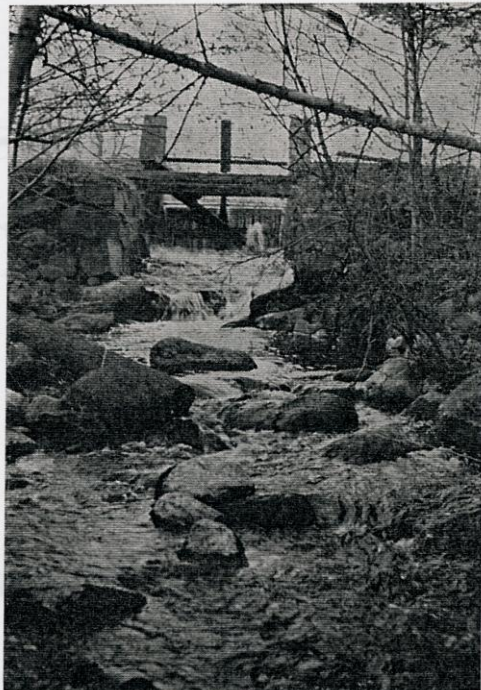
År 1893 hade en dräng olovligen pantsatt ett par gamla klädespersedlar som husbonden lämnat honom tillstånd att nyttja. Den 29 juli 1893 avkunnade en skånsk häradsrätt domen som, enligt strafflagen 1, 4 och 14 jämlikt 20 kap. lydde på straffarbete i fyra månader samt vara medborgerligt förtroende förlustig, intill dess ett år förflutit från det han efter utståndet straff blivit frigiven.

Domen blev inte överklagad.

Anders Ohlsson.

BRÅÅN

Med sitt skiftande vattenstånd och sina fängslande aspekter under årets gång är Bråån en av häradets största prydnader. Hur ofta fick jag icke lust att följa den ifrån begynnelsen till änden! Till seglation duger den icke. Men så sent som i vintras gick pojkar från Borlunda till Skarhult på isen, en hårdande skrid-

Fall i Östra Sallerup

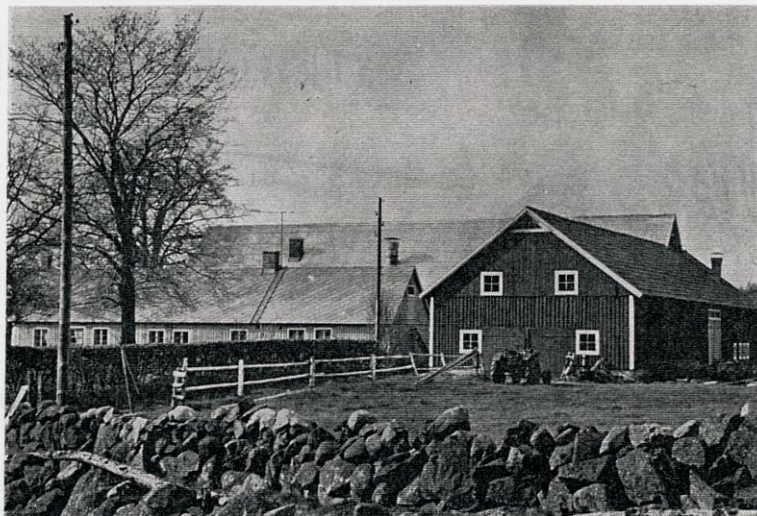
skotur före skolans morgontimme och på eftermiddagen en liten kapplöpning med skolbilen hem.

Det var en doftande och blomsterrik majdag som jag fick lantmästaren från Hörby med upp på Linderödsåsen för att snoka efter Brååns källor. Vi tog till sist in hos vännen Brorsson i Buus för att fotograferea upprinnelsen, en vår Herres egen idyll i ödemarken — som vi trodde. Vad fann vi? Ett väldigt plåttak på ett ut-

— Ser du, sa Brorsson, när det regnar, rinner Bråån ner från den ena takhalvan och Värkeån från den andra. Förresten har Mjöån, som går till Helgeå, sin källa ett litet stycke nordost härifrån.

Stadigt sällskap fick vi visst icke med Bråån nedför åsen igen. Vi höll oss till närmaste bilvägar och rastade regelbundet på de ärevördiga stenbroar, som ännu orkar med trafiken. Ibland strövade vi ut i omgivningarna, och överallt var Bråån i söndagshumör. Lantmästaren, som så väl känner markens hemligheter och vattnets saga, var en god stigfinnare. Vid Årröd fann vi en underlig ränna ute i grönskan. Om den har gammalt folk berättat, att en spekulativ bonde börjat gräva en kanal från Bråån till Hörbyån. Fallhöjden ansåg han tillräcklig för att han vid kanalens utflöde skulle kunna driva en vattenmølla. Sådana verkliga händelser på jorden får en man emellertid icke vara ena om. Hur skulle Bråån se ut i fortsättningen? Och vad skulle alla de andra markintressenterna säga?

Vid Rövarekulan löper ån in i sin vildaste ravin.

Här börjar Bråån i Buus

Elisabeth Hjelmqvist växte upp på Mariannelunds gård under 1870-talet och skriver om den belägenheten:

”Öster om gården börjar skogen, som varit anledningen till gårdens namn. En sådan skog som den får man söka efter i Skåne. Det är inte en sådan där konstgjord skog, där träden stå i tråkiga rader på jämn mark, utan en riktigt vild skog med berg och dalar och en liten flod, som oftast kallas å, och väldiga träd och snår, som aldrig taga slut. Och så finns det där om vårarna vackrare sippor och konvaljer än i någon annan skog i världen.

Men denna härliga skog har ett riktigt hemskt namn. Den heter Rövarekulan efter tolv rövare, som en gång för mycket länge sedan hade sitt tillhåll där. Och nog är det ledsamt, att de skulle slå sig ner just där, så att den vackra skogen skulle få namn efter dem.”

Många medelsålders ortsbor kan ännu berätta om Rövarekulan som söndagsmål för stadsbornas utflykter. Ända från Ystad kunde fullsatta helgdagståg stanna på närmaste anhalt mellan Löberöd och Hurva. Sådant händer icke i Ystadsbanans yttersta tider. Nu finns i dalgången en nöjesplats av modernare slag för unga människor. Men glansen finns kvar över stället, och mitt i den säregna dälakens infattning ligger den gamla stenbron som ett kosteligt smycke. Med stora kostnader har häradets hembygdsförening understödd av enskilda donatorer och kommunala myndigheter verkställt en första restaurering. Ett vackert stycke kulturvård och naturskydd på en gång.

Mellan Rolfsberga och Skarhult har Bråån ett maktigare tycke. Ängarna vid Östra Strö är i vårens tid ett paradiset för markens fånad och ett gammalt rasteställe för flyttfåglarna på väg norrut.

Gottfrid Björkelund, som kunde mer om Bråån än andra frostingar, påstår att namnet betyder ”än som har bråttom”. Kanske har han rätt. I Borlunda, säger

han, var namnet Hian. Under vårflödena kan omgivande stränder förvandlas till vidsträckta sjöar. Då blir ”vattenfallen” fullt synliga och hörbara. Det skönaste av dem forsar då i Skarhult mellan slottsparken och kyrkan. Där hittar bygden sin forna melodi. Spelmännen — Frans Olsson hette den siste och han har sin gravvård ett stycke från kyrkan — blev melankoliska när de hörde Näckens strängalåt och dystra minnen vällde fram ur det förflutna. Ett stycke närmare skolan var vattendjupet större än nu. En gång på 1880-talet gick två studenter, bägge prästpågar, Edvin Malmström från Gårdstånga och Gustaf Bokander från Södra Rörum, där förbi. Bokander ville sommarbada och hoppade i men hade stannat där, om icke kamraten simmat efter och dragit honom i land. Efteråt vederkvickte de sig vid resans mål: Östra Strö prästgård. Notisen i Eslövstidningen dagen efter hade till överskrift: Han räddade sin vän. En sådan vänlig rubrik är journalisten av i dag icke mäktig.

Mellan Borlunda och Ellinge fördjupas Brååns dalgång på nytt. Här har flödet borrat sig ner, och av dessa borrar lär byn ha fått sitt namn Borrlonga. Under den ljusa årstiden har de en pastoral karaktär, en skönhet i riktning mot det tidlösa. I all stillheten har Bråån sina bestyr inför avskedsvisiten i Harjager. Den anförtrot sig vid hädanfärden med full förtröstan åt ett vidlyftigare flöde, som ett stycke längre fram heter Kävingeån.

Från vattendelaren uppe i Buus ner till Örtofta slott är färån oföränderligt densamma. Men vattnet är ständigt ett annat och fortsätter att avspegla skapelsen som består i all växlingens skugga.

Din hustru